

Redd Barna

VI HAR OGSÅ EN STEMME

Rapport fra en rettighetsworkshop hvor 13 barn og unge med utviklingshemming delte sine erfaringer, tanker og meninger.

En stor takk til
Tyra, Øyvind, Aurora, Inger Lise, Ane Marcela,
Tristan, Petter, Line, Thea, Sanna,
Emil, Morten og Said!

Vi har også en stemme
Rapport fra Redd Barnas rettighetsworkshop januar 2017
Foto: Ellinor Gitlesen / Grete Vandvik
Design: Anna Maria Pirolt, www.brodogtekst.no
Trykk: 07 Media

FORORD

Alle barn har et grunnleggende behov for å bli sett og hørt for den de er, for å ha tilhørighet i et fellesskap og oppleve at de er verdifulle og har noe å bidra med. Barn med utviklingshemninger har den samme retten til å bli hørt i saker som angår dem, slik andre barn har. Allikevel blir barn med utviklingshemninger sjelden spurt eller lyttet til i saker som angår dem og livet deres, på tross av at de sitter på erfaringer og synspunkter som er verdifulle og viktige å lytte til, for å kunne skape et samfunn som inkluderer og ivaretar dem på en god måte.

Dette er en rapport basert på en rettighetsworkshop gjennomført av Redd Barna i samarbeid med Norsk Forbund for Utviklingshemmede den 20. og 21. januar 2017, med 13 barn og unge i alderen 11 til 17 år. Workshopen ble gjennomført for å innhente og løfte frem disse barnas erfaringer og synspunkter knyttet til oppfyllelsen av egne rettigheter etter FNs barnekonvensjon. Redd Barna ønsket også å lære mer om hvordan vi kan legge til rette for medvirkning fra denne gruppen barn og unge.

Dette var aller første gang Redd Barna gjennomførte en slik rettighetsworkshop med barn og unge med utviklingshemninger. Men det blir definitivt ikke siste gang. Det viktigste for oss, vil alltid være at de barna som medvirker i våre prosjekter skal føle seg ivaretatt og oppleve at de er med på noe meningsfullt.

Det er vårt ønske at denne rapporten blir lest av alle som har makt og innflytelse over hverdagen til barn og unge med utviklingshemninger, enten det er lærere eller helsepersonell, politikere, organisasjoner, eller foreldre.

For det vi har lært aller mest av å tilbringe ei helg med disse barna og ungdommene, er at de så absolutt har en stemme – og den er vel verdt å lytte til!

Ellinor Gitlesen, Prosjektleder for *Vi har også en stemme!*
Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Grete Vandvik, Seniorrådgiver barns rett til å bli hørt, Redd Barna

GJENNOMFØRING

Rettighetsworkshopen varte i en og en halv dag. Den ble gjennomført ved hjelp av ulike varierte og morsomme aktiviteter. Deltakerne lærte om FN og diskuterte barnerettighetene. De gjennomførte rollespill for å utforske eksempler på at barnerettighetene blir oppfylt eller ikke oppfylt. De delte erfaringer fra egen hverdag både i fellesskap, i grupper, og i en-til-en samtaler.

Én av aktivitetene vi gjennomførte var å la deltakerne lage hver sin "jeg-blomst". Alle fylte sin blomst med farger og ord som beskrev dem selv slik de selv ønsket. Til sammen ble blomstene en flott og fargerik hage, som vi snakket om i fellesskap.

Deltakerne jobbet også i grupper med å lage kroppskart. På ulike deler av kroppen, som hode, øyne, ører, munn, hjerte, mage, armer og bein, skrev de på post-it lapper hvordan de opplever det er å være dem.

Deltakerne fikk også klistre uttryks- «emojier» på barnerettighet-splakater. De hadde full frihet til å velge hvilken emoji de ville bruke – sur eller glad emoji.

Vi koste oss gjennom hele workshopen med både sang, musikk, lek, marshmallow-tårn og pizza. Dette var to gøyale og lærerike dager, men også mye jobbing.

Som en av deltakerne sa på lørdagen:

«I går var vi bare gjester, men i dag kan vi si at vi jobber her!»

RESULTATER

Alle barn er like mye verdt

Det er viktig å ikke bli utestengt og å ha samme muligheter som andre. Flere av deltakerne fortalte om opplevelser hvor de følte de ble behandlet annerledes enn andre barn. De opplevde det blant annet som urettferdig at andre elever fikk førstehjelpskurs mens de selv ikke fikk det. De hadde også lyst til å lære førstehjelp, og noen av deltakerne som kunne litt, viste oss hvordan de la en person i stabilt sideleie. Deltakerne fortalte at de stort sett får bli med på aktiviteter og spennende ting som alle andre. De fortalte om idrettsaktiviteter, om aktiviteter hvor de drev med sang og musikk, og om håndarbeid.

Samtidig fortalte de om opplevelser hvor de følte seg annerledes og ikke like mye verdt. Dette kunne for eksempel være når andre barn på skolen kommer med sårende kommentarer, ertes eller mobber. Man kan bli veldig lei seg av slike opplevelser og få negative tanker. Det kan føles vondt når voksne hjemme, på skolen og på avlastningen ikke klarer å beskytte en fra andre barn eller fra andre voksne. En føler seg utrygg og utsatt. Det kan føre til fortvilte tanker som det ikke alltid er så lett å snakke om og som man av og til kjenner i magen.

Barn og unge med utviklingshemming vil gjerne bli behandlet som alle andre. Men av og til kan man trenge litt ekstra hjelp. For eksempel hjelp til å lage mat, hjelp til å bli båret når man ikke orker å gå lenger, eller hjelp når en føler seg utrygg. Det betyr ikke at en alltid har lyst på hjelp. Deltakerne fortalte at det noen ganger også kan være sårende når menneskene rundt en undervurderer og stakkarsliggjører en. Man føler seg ikke alltid like mye verdt når en blir snakket ned til, dullet med og kalt søt.

Deltakerne fortalte at de opplever seg like mye verdt når de blir møtt med respekt fra andre barn og voksne, og når de får hjelp når de trenger det. Det var også viktig for dem å kunne ha et privatliv og få være selvstendige.

«Det som er aller viktigst for meg, er at alle skal få lov til å være den de er. Og at de skal få lov til å si ting som de har drømt om hele livet sitt. Og at den drømmen blir da oppfylt.»

«Vi som har utviklingshemming, hva med oss, vi har ikke fått førstehjelpskurs. Alle de andre skolene har fått det.»

«Jeg synes de som har utviklingshemming også skal få lære seg hvordan det er å gi førstehjelp, ikke bare de som går på vanlige skoler, men også vi som går på spesialskole. Det har ikke vi lært, bare alle andre.»

«Det er dumt når noen kaller meg dust, raring og dummen.»

«Å lære førstehjelp er veldig viktig for meg, for jeg har en utviklingshemming.»

«Det er dumt at noen kaller meg stygga.»

«Alle skal ha det bra. At ingen skal bli såra og sånt.»

«Man skal ikke bli erta.»

«Jeg vil kunne bestemme over meg selv, og ikke bare være søt.»

Alle barn skal bli hørt

Deltakerne fortalte om mange ting i hverdagen som gjør inntrykk og som de tenker mye på. Flere av dem var også opptatt av situasjonen til andre barn, enten i Norge eller i andre land – for eksempel barn i fattige land. Hjertet deres banket for andre og de ønsket å gjøre en forskjell!

Deltakerne var opptatt av å bli hørt i saker som angår dem selv, og de følte ikke alltid at de ble tatt på alvor. De fortalte om voksne som er slitne og travle, og de fortalte om voksne som ikke ordentlig lyttet til dem. Man føler seg av og til alene med tankene, ideene, drømmene, redslene og følelsene sine.

Deltakerne fortalte om mobbing, stakkarsliggjøring, utrygghet, redslar for brann, edderkopper, sykdom, fremtiden og døden. Å føle seg litt mindre verdt kan føre til negative tanker. Deltakerne fortalte at det er viktig for dem å kunne snakke om disse tingene med noen. Det er ikke bare viktig å bli hørt i de praktiske sakene som angår en selv, men også å bli tatt på alvor i forhold til alle tankene og følelsene de har inni seg. Dette handler både om vonde og vanskelige tanker og følelser, og om gode følelser, spennende tanker og drømmer - om familie, venner, politibiler, dataspill, Melodi Grand Prix Junior, ridning, tegning, og turn. Barn og unge med utviklingshemninger har behov for at noen ser og lytter til alt det som er inni dem og som de trenger å snakke om!

Men det er ikke alle man har lyst til å snakke med om alt. Noen ganger har man ikke lyst til å snakke med foreldre, lærere, assistenter eller støttekontakter. Flere av deltakerne fortalte at det gjorde godt å være hos Redd Barna og snakke sammen med Grete og med de andre deltakerne. Flere satte også stor pris på å få snakke med Grete alene. Men det burde være noen man kan snakke med i hverdagen også, og kanskje ikke alltid den som passer på alle de praktiske tingene og som følger en over alt.

«Jeg vil lage min egen rettighetsfilm, i lag med dere!»

«Det er vanskelig å tenke ferdig noen ganger.»

«Jeg vil jobbe på mitt eget drømmehotell, og det skal være inni drømmene.»

«Vi må bli hørt på og tatt alvorlig.»

«Jeg tenker på følelser når jeg skal legge meg.»

«Jeg er redd for å dø.»

«Hvorfor i all verden er det sånn at jeg har sånne ting som jeg har problemer med. Jeg tenker ofte de negative tankene. Hva skjer når jeg blir stor. Jeg føler meg alene. Jeg vil bli hørt.»

«Jeg vil så gjerne komme på TV og si det jeg mener.»

«Hjertet mitt banker av kjærlighet.»

«Jeg synes at barn på asylmottak ... Jeg som er norsk ungdom kan ikke bare sitte og se på at andre barn og unge ikke har det bra. Jeg vil også gjøre noe. Voksne forstår ikke barn og unge sine meninger og de sier bare til oss at vi må forstå at det er de voksne som må ta tak, og at vi ikke har så mye makt til å gjøre noe selv. Det synes jeg er feil.»

Alle barn har rett til hjelp når de trenger det

Det var viktig for deltakerne å kunne få hjelp når de trenger det, både på skolen og på fritiden. Dersom det er noe en ikke klarer selv, er det fint når andre kan hjelpe – så lenge man ikke får alt for masse hjelp. Man greier jo mange ting selv, og noen ganger kan det bli for mye hjelp også! Flere av deltakerne fortalte at de syntes det var viktig at de selv fikk bestemme over hvor mye hjelp de skulle få.

De fortalte også at det er viktig for dem at lærerne hører på dem når de trenger hjelp enten med fagene, praktiske ting eller å håndtere vanskelige situasjoner på skolen. Dersom man har en søsken på skolen, skal læreren hjelpe, ikke søsken.

Det er viktig at familien man tilhører får god hjelp av kommunen, slik at både barn og unge i familien, og de voksne, kan være glade. Det kan være slitsomt hvis man føler at man må kjempe mot kommunen fordi man føler seg urettferdig behandlet og ikke får et godt nok tilbud.

Deltakerne var også opptatt av at de voksne i familien skulle være glade og ikke så slitne. Flere fortalte at de ble lei seg når de voksne var slitne.

Deltakerne opplevde at de fikk hjelp til det meste, men noen skulle ønske de kunne fått enda mer hjelp til å oppnå drømmene sine, samme hva drømmene skulle være.

«Når jeg skal lage pizza hjemme må jeg få litt hjelp, for jeg får ikke til å ta på stekeovnen helt selv.»

«Jeg har ikke lyst til å få hjelp.»

«Jeg har fått masse hjelp.»

«Jeg har noe som kalles hjertefeil som gjør at jeg ikke kan gå så mye. Ikke løpe så fort som dere kan. Da bruker jeg lenger tid. Noen ganger trenger jeg å bli bært opp trapper fordi de er så bratte. Og jeg er altfor sliten. Hjertet mitt kan ikke pumpe nok blod ut i fingrene mine. Jeg blir kald, og hjertet mitt klarer ikke å pumpe fort nok blod rundt i kroppen. Det gjør at jeg blir fort sliten. Det gjør også at jeg trenger ekstra hjelp fra voksne.»

«Kommunen gir seg ikke, men de må jo gi seg en gang.»

«Mamma blir ofte sliten når jeg maser mye.»

«Kommunen er slemme mot mamma, så hun er sliten. Så hvis det har skjedd noe på skolen, så orker hun ikke å prate om det hele tida.»

«Hvis du er utviklingshemma og trenger hjelp, hvis mammaen din er sliten og du trenger avlastning for eksempel. Da er det ikke sikkert at kommunen gir deg et ordentlig tilbud. Du kan få et dårlig tilbud. Det synes jeg er dumt.»

Alle barn skal føle seg trygge

Flere av deltakerne fortalte at de noen ganger føler seg utsatt og utrygge. Spesielt gjelder dette i situasjoner hvor de blir kalt ting av andre, og de er redd for at andre skal gjøre dem vondt.

Noen hadde opplevd at voksne som hadde et ansvar for dem kalte dem stygge ting og gjorde dem vondt, noen hadde opplevd det fra andre barn og ungdommer. Det er de voksne sitt ansvar at barn skal føle seg trygge. Derfor føles det ekstra utrygt når de voksne ikke klarer å beskytte en. Dette hadde noen av deltakerne erfaringer med, både hjemme, på skolen og på fritiden.

Deltakerne mente at det var på skolen en følte seg mest utrygg. Det var også noen som følte seg utrygg på avlasting og i kommunen. Noen av deltakerne fortalte at de følte seg trygge i hverdagen, men var engstelige for fremtiden sin fordi de lurte på hva de kunne bli til og hva som ville skje med dem.

Det er viktig å føle seg trygg, for da er man glad og har det bra. Man føler seg trygg sammen med venner og familie, som man kan holde i hånden og klemme. Deltakerne fortalte at det å være nær og være god mot hverandre, var viktig for dem!

«Det er viktig at barn og unge er glade.»

«Jeg liker å holde farmor og farfar i hånden.»

«Jeg føler meg trygg når jeg er sammen med støttekontakten min. Hun har leilighet og den er veldig fin. Hun følger meg til T-banen og så tar jeg T-banen helt alene!»

«Her føler jeg meg hjemme!»

«Det er ekstra viktig å være glad. Og å ha det bra på skolen.»

«Jeg er litt sint på kommunen.»

«Jeg er redd for at noe skal skje med meg.»

«Jeg gruer meg til doktoren!»

«Jeg er redd for brann og brannalarmen.»

«Jeg er glad for at vi har hender, for da kan vi gi en klem.»

«Jeg liker å holde tanteungene mine i hånden.»

«Jeg tenker på kjæresten min.»

«Vi liker å ha trygg skolevei, mat og drikke og skole og sykehus. Hvis vi ikke har det, da kan vi like godt si at vi er død. Så det er aller viktigst for oss.»

«Det var en som kløyp meg i nakken for jeg hadde vært i bursdag og så skulle jeg spise kake, og så ville jeg ikke det, og da tok hun og dro meg bort til kjøkkenet og så kløyp hun meg i nakken, og så spurte jeg om å få ringe til mamma, men det fikk jeg ikke lov til.»

Alle barn har rett til fritid

Deltakerne i denne workshopen fortalte at de opplever at de får bli med på mange spennende og morsomme aktiviteter. Noen liker å se på TV, film, data og spille dataspill. Noen liker å danse, løpe, hoppe, leke og spille sisten. Noen liker å finne på morsomme ting sammen med familien, eller med venner.

Deltakerne opplevde at det er masse fritidstilbud, og at de får bli med stort sett på det de ønsker. Noen av deltakerne opplevde at kroppen deres satte begrensninger på hva de kunne klare. Samtidig var deltakerne opptatt av å sette pris på alt det de fikk til.

De hadde også mange drømmer om ting de skulle være med på i framtida, som å spille inn film eller delta i Melodi Grand Prix Junior. Mange drømte også om å reise til forskjellige land, som Island, Tyskland, Russland, og land i Afrika.

«Hvis man ikke får gjøre morsomme og spennende ting, da blir livet kjedelig. Det blir dritt å leve, rett og slett. Da blir man lei seg.»

«Jeg er glad i å hoppe på trampoline!»

«Jeg liker veldig godt å være med folk.»

«Det er gøy å sykle på langtur med pappaen min og neste år skal jeg sykle alene. Jeg klarer det jeg.»

«Jeg har lyst til å bli med i Melodi Grand Prix Junior!»

«Jeg har vært med på Special Olympics i Los Angeles, i turn.»

«Det er viktig at barn og unge er glade, at de kan se på morsomme YouTube videoer.»

«Det er spennende å være med her.»

«Jeg liker å se på data & TV & Hotell Cæsar.»

«Det er mange ting man kan gjøre med beina; sykle, trampe, løpe, gå, sparke fotball.»

«Karuseller gir meg sommerfugler!»

«Jeg har noe som kalles hjertefeil som gjør at jeg ikke kan gå så mye. Ikke løpe så fort som dere kan.»

«Jeg er takknemlig for å gå.»

«Voksne kan være irriterende for oss barn og unge, men det er to saker ved en sak at vi også kan være irriterende for voksne. Men det er en risiko som voksne må respektere. At barn og unge skal få være med på fritidsaktiviteter.»

BREV TIL SKOLEN

Lærerne skal høre på meg. De skal reagere raskt når noen sier noe til dem. Jeg sier at jeg skal til biblioteket, og så hører de ikke på meg.

Det er noen som jobber på SFO, de synes jeg er god til å høre på meg. Når jeg skal på do, sier lærerne at det kan du ikke, for da lurere du deg unna. Men det gjør jeg ikke. Lærerne burde bli mer som de på SFO.

Jeg har et problem, og det er å vise følelsen sinne. Det er vanskelig å slippe den ut.

Jeg har en bestevenn og han erter meg noen ganger. Han hermer etter meg og tar ting fra sekken min uten lov. Jeg prøver å si ifra, men ordene kommer ikke ut. Og så tør jeg ikke si det for han er så sterk at han kan banke meg. Han banker meg ikke, men han tar på meg veldig hardt.

De voksne sier at jeg må leve med det og at jeg ikke må bry meg.

Brev til kommunen

Barn skal ikke være redde der de er og oppholder seg! De skal føle seg trygge og ikke gå rundt og være redde, for eksempel når man er på aktiviteter ute og i nærmiljøet. Da skal et barn føle seg inkludert og bli ivaretatt, et barn skal ikke gå rundt og være redd, og KANSKJE ikke ville være der de bor eller er på avlastning, fordi de er redde og usikker på hva som egentlig foregår i samfunnet!

Jeg er redd for å gå i kommunen min, jeg vil helst gå mange andre steder fordi jeg liker meg ikke i min kommune, fordi de er så slemme mot mammaen min og meg! De lar en person som har gjort vold mot meg jobbe med utviklingshemmede fortsatt! Det mener jeg er helt uakseptabelt! Det er utviklingshemmede den jobber med, som ikke kan si ifra om de blir gjort vold mot! Kommunen min bør begynne og lære seg Norges lover! Hva har vi gjort dere? Nei, vi har ikke gjort dere en ting, mammaen min står på i full kamp for meg! La mammaen være i fred!!! Jeg vil gjerne bo hos mammaen min annenhver uke, så jeg er på avlastning en uke, også neste uke er jeg hos mammaen min, som jeg gjorde før i en mye bedre kommune. Mammaen min er utslitt og har blitt syk, hun har vært på sykehuset fordi hun blir så stresset og sliten av alt dette her. Jeg vil at kommunen min skal begynne å lytte til de barna med utviklingshemninger samt pårørende, og hjelpe de i stedet for å motarbeide de!

Jeg sa til mammaen min at den dagen vi vinner ovenfor for rettferdigheten så skal vi kose oss med pizza og Seier for rettferdighet og KANSKJE kino eller noe. Mamma er syk og utslitt. Før da hadde jeg og mamma det bra sammen, da var ikke mamma syk og utslitt. Før vi flyttet til denne kommunen for å komme litt nærmere familien. Der startet kampen for rettferdighet. Jeg håper det snart blir fred og rettigheter i denne kommunen for utviklingshemmede, samt alle de andre kommunene som ikke kjemper for rettferdighet og ikke hjelper de som er utviklingshemmede, også håper jeg kriger i andre land tar slutt snart!

- Barn med utviklingshemming har rett til å bli hørt og føle seg trygge
- Kommuner i Norge må hjelpe de med utviklingshemming og pårørende
- Alle barn er like mye verdt uansett

Plakater med gode og dumme ting

Jeg er for dette:

- 1 Hjem
- 2 Mat
- 3 Drikke
- 4 Skole
- 5 Sykehus

Dette er viktig:

- 1 Dyrepoliti
- 2 Barnepoliti
- 3 Miljøpoliti
- 4 Ungdomspoliti

Barnepoliti stopper folk som prøver seg på barna. De må få lov til å sette sine grenser. Barnepoliti kan også gjøre at barna blir tryggere. Barnepoliti har sitt eget kontor der hvor de følger opp barna. Representanter fra hvert kontor (politi) samles i ett kontor.

Dette er jeg imot:

- 1 Dyreplagere
- 2 Forsøpling
- 3 Onde presidenter
- 4 Dårlig behandling av fanger i fengsel

OPPSUMMERING

Barna og ungdommene som deltok i denne workshopen forteller at de får nok mat og drikke, de har tak over hodet og en seng å sove i. De får også være med på morsomme og spennende aktiviteter, blant annet dans, sport, osv. Alt dette setter de pris på.

Det de savner mest er:

- Å bli lyttet til og bli tatt på alvor i forhold til hvordan de har det inni seg
- Å kunne snakke om følelser; om frykt, om sinne, redsler og tanker om fremtiden
- Å bli beskyttet mot andre barn og voksne som sier sårende ting, gjør dem vondt og behandler dem dårlig
- Å føle seg trygge og bli behandlet rettferdig PÅ SKOLEN
- Å bli respektert som den de er, få bestemme over seg selv og ikke bli stakkarsliggjort
- Å få hjelp til å følge opp egne drømmer og mål i livet

«Her føler jeg meg hjemme!»
«Jeg ville komme tilbake uansett!»

Deltakere på rettighetsworkshop hos
Redd Barna, 20. til 21. januar 2017

Redd Barna

www.reddbarna.no